

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/63/2024
Identifikačné číslo spisu:	1317200850
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1317200850.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ D.. P. F., narodený XX. F. XXXX, E. XX, E., 2/ D.. D. F., narodená XX. F. XXXX, E. XX, E., obaja zastúpení: C&T Advokáti s.r.o., Fedinova 3b, Bratislava, IČO: 51 284 961, proti žalovaným: 1/ A. A., narodený X. G. XXXX, F.T. XXX, I., 2/ L. A.Á., narodená XX. P. XXXX, Š. XX, B., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi BC.. F. F., vedenom na Mestskom súde Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava III) pod sp. zn. B3-23C/4/2017, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/4/2022 z 31. marca 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobcovia 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 23C/4/2017-212 z 15. júla 2021 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom žalobu zamietol a druhým výrokom žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške voči žalobcovi 1/ a 2/.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne § 133 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej „Občiansky zákonník“ aj „OZ“), § 137 písm. c), § 255, § 262 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 28 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), (ďalej len „katastrálny zákon“).

3. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil, že 21. októbra 2015 žalovaní A. B. F. (nebohý syn žalobcov - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej aj „poručiť“) podpísali

zmluvu o prevode vlastníctva bytu. Dňa 3. septembra 2015 spolu s záložným veriteľom podpísali aj zmluvu o záložnom práve k úveru. Dňa 3. októbra 2015 bol Okresnému úradu Bratislava doručený návrh na vklad záložného práva, ktorý bol povolený. Rozhodnutím č. V-2037/16 z 13. mája 2016 Okresný úrad Bratislava (ďalej aj „okresný úrad“), katastrálny odbor, zastavil konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností podľa § 31b písm. f) katastrálneho zákona. O odvolaní poručiťľa rozhodol Okresný úrad Bratislava, odbor opravných prostriedkov rozhodnutím č. V-35/2016- Iba zo 17. augusta 2016 tak, že odvolanie zamietol a rozhodnutie Okresného úradu Bratislava č. V-2037/16 z 13. mája 2016 potvrdil.

4. Na pojednávaní súdu prvej inštancie konanom 1. júna 2021 okresný súd povolil zmenu žaloby na základe návrhu žalobcov, ktorí žiadali zmenu žalobného návrhu tak, aby súd určil, že predmetné nehnuteľnosti (ďalej len „nehnuteľnosti“) patria do dedičstva po B.. F. F. namiesto pôvodného určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

5. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku konštatoval, že pri prevode nehnuteľností evidovaných v katastri nehnuteľností zmluva obsahuje len obligačný záväzok prevodcu previesť na nadobúdateľa vlastníctvo k prevádzanej veci a pri nehnuteľnostiach sa vlastníctvo nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností. V prejednávanej spore nebolo sporné, že Okresný úrad Bratislava, katastrálny odbor, zastavil konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva. Žalobcovia sa preto nemohli úspešne domáhať určenia, že poručiťľ B.. F. F., bol v čase smrti (X. L. XXXX) vlastníkom predmetných nehnuteľností, keďže v čase jeho smrti existovalo právoplatné rozhodnutie o zastavení katastrálneho konania a B.. F. F. nenadobudol vlastnícke právo titulom uzatvorenej zmluvy a v spore nebolo preukázané, že by mu svedčal iný titul nadobudnutia vlastníctva.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

6. O odvolaní žalobcov 1/ a 2/ (ďalej aj „žalobcovia“) rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 6Co/4/2022 z 31. marca 2023 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“) tak, že prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a druhým výrokom žalovaným 1/ a 2/ (ďalej aj „žalovaní“) nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci samej v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci a vykonal dokazovanie, pričom následne dospel k správnym skutkovým a právnym záverom.

8. Odvolací súd k odvolacím dôvodom uviedol, že v danom prípade podstatnou objektívnou okolnosťou je, že konanie o vklade bolo prerušené z dôvodu takých nedostatkov zmluvy o prevode vlastníckeho práva, pre ktoré táto zmluva nebola vkladu schopná, a ktoré bolo možné odstrániť len dvojstranným právnym úkonom, teda dodatkom k zmluve. V čase smrti B.. F. F. bolo katastrálne konanie o povolení vkladu právoplatne zastavené z dôvodu, že zmluvné strany v stanovenej lehote dodatkom k zmluve neodstránili vytknuté nedostatky zmluvy o prevode vlastníckeho práva, pričom uzatvorenie dodatku k zmluve a iniciovanie nového vkladového konania nie je možné od žalovaných „vynútiť“ takouto určovacou žalobou podanou po smrti syna žalobcov ako pôvodnej zmluvnej strany.

9. Odvolací súd uzavrel, že neb. B.. F. F. nebol v čase smrti vlastníkom sporných nehnuteľností. Z uvedených dôvodov sa žalobcovia 1/ a 2/ nemôžu úspešne domáhať určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťľovi B..F. F..

10. Za práve irelevantnú odvolací súd považoval okolnosť, že žalovaní pred uzavretím zmluvy o prevode vlastníctva bytu podpísali s B.. F. F. a bankou záložnú zmluvu, pričom zriadené záložné právo v prospech banky bolo k uvedeným nehnuteľnostiam zavkladované do katastra nehnuteľností rozhodnutím o povolení vkladu záložného práva č. V 29103/15 z 23. novembra 2015. Bez právneho významu odvolací súd vyhodnotil aj námietku žalobcov, že žalovaní neodstúpili od predmetnej zmluvy o prevode

vlastníckeho práva; bez významu bola aj námietka žalobcov, že súd prvej inštancie neskúmal okolnosti, za ktorých žalovaní úmyselne zmarili vkladové konanie v rozpore s dobrými mravmi s cieľom vynucovať určité (nesúvisiace) konanie od žalobcov, resp. žalobcu 1/.

Dovolanie

11. Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. b) CSP navrhujúc zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

12. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolutelia uviedli, že súdy nijako bližšie nevysvetľujú prečo sa ich podstatnou argumentáciou vrátane judikátov buď nezaoberali vôbec (prípád rozsudku súdu prvej inštancie) alebo iba konštatovali, že ich argumentácia je „bez právneho významu“ (prípád rozsudku odvolacieho súdu).

13. Podľa názoru dovolutel'ov sa odvolací súd dostatočne nezaoberal konkrétnymi a špecifickými okolnosťami prípadu, a to, že v konaní nebolo sporné, že kúpna zmluva bola platne uzatvorená a nadobudla medzi stranami účinnosť.

14. Odvolací súd sa dostatočne nezaoberal úmyselným konaním žalovaných v rozpore s dobrými mravmi vo vkladovom konaní, ktoré malo spočívať v tom, že žalovaní neposkytli potrebnú súčinnosť, preto nedošlo k odstráneniu všetkých vytknutých nedostatkov a konanie o povolení vkladu vlastníckeho práva nadobúdateľa k nehnuteľnosti bolo zastavené, a skutočnosťou, že v nehnuteľnosti dlhodobo žije matka žalobcu 1/, ktorá uhrádza všetky náklady spojené s nehnuteľnosťou vrátane nákladov na jej udržiavanie. Žalovaní podpísali s nadobúdateľom a jeho úverovou bankou záložnú zmluvu, pričom záložné právo úverovej banky bolo do katastra nehnuteľností právoplatne vložené. Z pohľadu dovolutel'ov súdy oboch stupňov čisto formalisticky vysvetľujú, že konajúci katastrálny odbor vkladové konanie zastavil, ale absolútne odmietli riešiť podstatné predchádzajúce okolnosti - že sa tak stalo na základe nedobromyseľného konania žalovaných na základe nimi prezentovanej pohnútkou a to, že nadobúdateľ bez súčinnosti (nedobromyseľných) žalovaných ako predávajúcich nehnuteľností, nemal absolútne žiaden právny nástroj na získanie toho, čo bolo predmetom kúpnej zmluvy a k čomu sa žalovaní zaviazali - vlastníctva k nehnuteľnosti. Podľa názoru dovolutel'ov sú civilné súdy povinné riešiť a vyjadriť sa k prípadnej námietke nedobromyseľnosti konania druhej zmluvnej strany, čo platí dvojnásobne pri jej konaní v rozpore s dobrými mravmi.

15. Dovolutelia sa nestotožnili s argumentom súdov nižších inšancií, že nevyužili možnosť napadnúť rozhodnutie katastra správnu žalobou, pretože poukazujú na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 5/2001 pod R 86/2001 uviedli, že rozhodnutie Okresného úradu Bratislava - odboru katastra nehnuteľností, ktorým bol zapísaný vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nie je rozhodnutím správneho orgánu o vlastníckom práve, ktorým by bol súd viazaný v tom zmysle, že by nemohol ako predbežnú riešiť otázku vlastníctva nehnuteľností alebo odchyliť sa pri posúdení otázky, kto je jej vlastníkom, od stavu zaevidovaného v katastri nehnuteľností. Súdy sa nevysporiadali s argumentom dovolutel'ov, že správnu žalobou by nemohlo prísť k náprave daného stavu. Správna žaloba na preskúmanie zákonnosti postupu správneho orgánu predpokladá nezákonný postup správneho orgánu. Lenže v tomto prípade správny orgán - Okresný úrad Bratislava - postupoval celkom nepochybne v súlade so zákonom.

16. Dovolutelia súdom oboch inšancií vytýkali, že sa nevysporiadali s argumentáciou dovolutel'ov, že súdy ustálili naliehavý právny záujem žalobcov na určení ich práva a následne popreli ich nárok na súdne rozhodnutie. V prípade, ak mali súdy zato, že predmetná otázka mala byť riešená v inom konaní, nemali ustáliť naliehavý právny záujem žalobcov.

17. Podľa dovolateľov sa súdy oboch inštancií nevysporiadali ani s preventívnym charakterom predmetnej určovacej žaloby, ktorá mala za cieľ predchádzať ďalším zbytočným sporom. Naopak, dovolateľov priamo odkazujú na iné súdne konania (napr. konanie o zaplatenie kúpnej ceny alebo náhradu škody), ktorých výsledkom by nebolo získanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré riadne nadobudli a zaplatili za ne kúpnu cenu.

18. V dovolaní dovolateľa poukázali na porušenie zásady rovnosti strán, keďže žalovaní nepredložili v konaní ani jeden dôkaz a vykonanie žiadneho dôkazu nenavrhli. Súdy v rozpore so zásadou kontradiktórnosti poukázali na to, čo ani samotní žalovaní nikdy špecificky netvrdili, t. j. že vlastníctvo nadobúdateľovi v čase smrti nemohlo svedčiť, keďže v danej dobe absentovalo vkladové rozhodnutie Okresného úradu Bratislava (alebo iný vlastnícky titul). Žiadne také tvrdenie žalovaných však v konaní žalovaní netvrdili. Takýmto procesným postupom súdov, t. j. vyslovením pomyselnej argumentácie žalovaných, ktorú však nikdy nevyslovili, je pochybením s takou intenzitou, že bolo dovolateľom znemožnené, aby títo ako žalobcovia v spore uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý proces.

19. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľa položili právnu otázku „Aký procesný prostriedok nápravy za účelom riadneho (úplného) nadobudnutia vlastníckeho práva majú k dispozícii účastníci vkladového konania na príslušnom okresnom úrade, katastrálnom odbore, v prípade platnej a účinnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva, ak nepovolenie vkladu vlastníckeho práva bolo zapríčinené nedobromyseľným konaním druhej zmluvnej strany absenciou jej spolupráce pri odstraňovaní formálnych väd zmluvy a/alebo návrhu na vklad?“

20. K položenej právnej otázke uviedli, že cieľom dovolateľov bolo dosiahnuť nadobudnutie vlastníctva k spornej nehnuteľnosti, keďže v nej dlhodobo býva 92-ročná matka dovolateľa 1/. Dovolateľa nemali záujem odstúpiť od uzavretej zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnosti, ale chceli dosiahnuť úspešné dovŕšenie vkladového konania. Všeobecné súdy ustálili, že podstatnou objektívnou okolnosťou v prípade dovolateľov je, že vkladové konanie bolo prerušené z dôvodu nedostatkov zmluvy o prevode vlastníckeho práva, ktoré bolo možné odstrániť len dvojstranným právnym úkonom. Súdy ale už neuviedli, ako by sa mohli dovolateľa domôcť povolenia vkladu vlastníckeho práva, v prípade úmyselnej nespolupráce žalovaných vo vkladovom konaní. Dovolateľa sú toho názoru, že v tejto otázke súdy právnu normu nesprávne vyložili a na daný skutkový stav nesprávne aplikovali.

21. K dovolaniu sa vyjadrili žalovaní, ktorý dovolaciemu súdu navrhli dovolanie odmietnuť, prípadne zamietnuť, a to z dôvodu, že dovolanie bolo podané po lehote. Podľa žalovaných kumulácia dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP nie je možná, preto požadovali, aby dovolací súd preskúmal dovolanie len podľa § 420 CSP. Žalovaní zastávali názor, že súdy oboch inštancií vykonali všetky potrebné dôkazy, ktorými sa dôkladne zaoberali, umožnili stranám konania, aby uskutočnili svoje procesné práva, pričom rozsudky dostatočne zdôvodnili, a preto nebolo porušené právo na spravodlivý proces.

Posúdenie vecí dovolacím súdom

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je potrebné odmietnuť.

23. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v

dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

24. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

25. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

26. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

27. Dovolací súd v prvom rade skúmal, či dovolanie bolo podané v zákonnej lehote. Zo súdneho spisu vyplýva, že rozsudok krajského súdu bol právnomu zástupcovi žalobcov doručený 17. júla 2023, dovolanie žalobcov bolo doručené súdu prvej inštancie v elektronickej forme 17. septembra 2023, preto dvojmesačná lehota na podanie dovolania bola zachovaná a dovolanie žalobcov bolo podané v posledný deň lehoty, t. j. včas.

28. V danom prípade z dovolania žalobcov vyplýva, že napádajú rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

29. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti.

31. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

32. Dovolatelia v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkali, že sa nezaoberal nespornosťou kúpnej zmluvy a nedobromyseľnosťou žalovaných vo vkladovom konaní, ďalej namietali nesprávny právny názor vo vzťahu k správnomu konaniu, nesprávny postup súdov pri ustálení naliehavého právneho záujmu, nevysporiadanie sa s preventívnym charakterom určovacej žaloby a porušenie zásady rovnosti strán sporu a zásady kontradiktórnosti.

33. K námietke dovolateľov, že súdy oboch inštancií sa nedostatočne vyjadrili a posúdili kúpnu zmluvu a neskúmali nedobromyseľnosť žalovaných vo vkladovom konaní dovolací súd preskúmal zistenia súdov nižších inštancií a dospel k záveru o správnosti právnych názorov, ku ktorému dospeli oba súdy, a ktoré dostatočne, jasne a zrozumiteľne odôvodnili. V konaní, či vec (nehnuteľnosť) patrí do dedičstva súdy skúmajú, či poručiteľovi v čase jeho smrti svedčilo vlastníctvo nehnuteľnosti, a to prostredníctvom skúmania právneho dôvodu - zmluvy a právneho spôsobu nadobudnutia vlastníckeho práva - vkladu do katastra nehnuteľnosti (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Za okamih nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa považuje právoplatnosť rozhodnutia okresného úradu o povolení vkladu. Právny názor vyjadrený dovolateľmi, že platne uzatvorená kúpna zmluva je dostatočná pre prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je z právneho hľadiska udržateľný, pretože podpísaná zmluva má (len) obligračné účinky, t. j. záväzok predávajúcich previesť vlastnícke právo na kupujúcich prípadne nadobúdateľov. V prípade prevodu nehnuteľností zmluva nemá translačný účinok, t. j. uzatvorením zmluvy nedochádza zároveň automaticky aj k prevodu vlastníckeho práva. Vecnoprávne účinky zmluva nadobudne až povolením vkladu okresným úradom k čomu v posudzovanom prípade nedošlo pre uvedenie chybných údajov v zmluve. Keďže k oprave chybných údajov v zmluve nedošlo, konanie o vklade na správnom orgáne bolo zastavené. Neznamená to ale vznik prekážky tzv. rei iudicata v administratívnom konaní, pretože nebolo rozhodnuté o merite, teda o samotnom vklade (konanie o vklade bolo len zastavené). K nedostatočnému skúmaniu vkladového konania dovolací súd uvádza, že sa stotožňuje so závermi súdov nižších inštancií, ktoré vychádzali z materiálnej publicity katastra nehnuteľností, pričom žalobcovia v konaní nepreukázali také skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybniť hodnovernosť zapísaných údajov v katastri, preto v danom prípade nebol dôvod na skúmanie dobromyseľnosti žalovaných.

34. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

35. Námietku dovolateľov o ustálení naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení ich práva dovolací súd považuje za neopodstatnenú, pretože ustálenie naliehavého právneho záujmu žalobcov v určovacích žalobách je zákonnou procesnou podmienkou, ktorá musí byť splnená predtým, ako súd pristúpi ku skúmaniu merita veci. Ustálenie naliehavého právneho záujmu na prejednaní veci ale automaticky neznamená úspech vo veci samej tak, ako to naznačujú žalobcovia v dovolaní.

36. K námietke dovolateľov týkajúcej sa nesprávneho názoru súdov nižších inštancií o nevyužití možnosti zo strany žalobcov podať správnu žalobu proti rozhodnutiu Okresného úradu Bratislava

dovolací súd uvádza, že táto námietka je vo vzťahu k predmetu sporu nepodstatná, pretože predmetom sporu bolo zisťovanie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom sporných nehnuteľností. Zároveň dovolací súd po preskúmaní rozsudkov oboch súdov poznamenáva, že súdy sa k danej otázke ani nevyjadrovali, v rozsudku okresného súdu v bode 20. okresný súd len konštatoval, že Okresný úrad Bratislava zastavil konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva a jeho rozhodnutie nebolo napadnuté správnu žalobou. Dovolací súd vzhľadom aj námietku nevyjadrenia sa k preventívnemu charakteru určovacej žaloby za nepodstatnú vzhľadom k predmetu sporu, pretože preventívnosť ako črta niektorých určovacích žalôb úzko súvisí s naliehavým právnym záujmom, ku ktorému sa súd prvej inštancie vyjadril. V samotnom rozhodnutí okresného súdu sa prejavil preventívny charakter určovacej žaloby tým, že súd odstránil stav neistoty konštatovaním o neexistencii vlastníckeho práva poručiteľa k nehnuteľnostiam.

37. Podľa čl. 6 ods. 1 Základných princípov CSP strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu.

38. Podľa čl. 9 Základných princípov CSP strany sporu majú právo sa oboznámiť s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon.

39. K námietke dovolateľov o porušení zásady rovnosti strán sporu a zásady kontradiktórnosti spočívajúcej vo vyslovení právneho názoru zo strany okresného a krajského súdu, ktorý žalovaní netvrdili a nenavrhli vykonanie žiadneho dôkazu dovolací súd uvádza, že po preskúmaní spisového materiálu nevzhliadol v konaní súdov nižších inštancií porušenie uvedených zásad, ktoré by spôsobovalo porušenie práva žalobcov na spravodlivý súdny proces. V danom prípade bolo povinnosťou žalobcov ako iniciátorov sporu hodnoverne preukázať existenciu hmotného práva, ktorého určenia sa domáhali. Žaloba bola súdom prvej inštancie zamietnutá z dôvodu nepreukázania právneho titulu nadobudnutia vlastníckeho práva. Tvrdenia žalobcov o vyslovení právneho názoru, ktorí žalovaní netvrdili a nenavrhli žiadneho dôkazu sa potom javia ako mylná interpretácia zásady kontradiktórnosti a zásady rovnosti strán sporu.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

40. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená.

41. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi Najvyššieho súdu SR, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom a b/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

42. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka c/ právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom, na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd otázku ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

43. Pre všetky procesné prípady, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny

význam ako dovolateľ otázku v dovolaní zdefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (v žiadnom prípade nie skutková otázka). Posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o niektorý z prípadov v tomto zákonom ustanovení uvedených. Argumentácia, ktorou dovolateľ vymedzuje, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie, musí korešpondovať s dovolateľom nastolenou právnou otázkou. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť musí byť rozhodujúca (podstatná) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o dovolaní (sp. zn. 7Cdo/134/2018 a 4Obdo/30/2018).

44. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia položili právnu otázku: Aký procesný prostriedok nápravy za účelom riadneho (úplného) nadobudnutia vlastníckeho práva majú k dispozícii účastníci vkladového konania na príslušnom okresnom úrade, katastrálnom odbore, v prípade platnej a účinnnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva, ak nepovolenie vkladu vlastníckeho práva bolo zapríčinené nedobromyseľným konaním druhej zmluvnej strany absenciou jej spolupráce pri odstraňovaní formálnych väd zmluvy a/alebo návrhu na vklad? a uviedli, že počas konania súdy nedali odpoveď na to, ako mali žalobcovia postupovať, keď cieľom dovolateľov bolo dosiahnutie povolenia vkladu vlastníckeho práva v prípade úmyselnej nespôlupráce žalovaných vo vkladovom konaní.

45. Dovolací súd posúdil otázku dovolateľov a dospel k záveru, že zodpovedanie položenej otázky nie je právne významné pre smerovanie sporu a nemalo by žiadny vplyv na prejednávany spor. Uvedenou právnou otázkou sa dovolatelia domáhajú v podstate právnej rady, ako majú postupovať, aby dosiahli svoj cieľ - nadobudnutie vlastníckeho práva, keďže sú si (pravdepodobne) vedomí, že vzhľadom na rozhodnutia súdov nižších inštancií využitie žaloby o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, nebol úspešne zvolený právny prostriedok na dosiahnutie želaného cieľa. Dovolací súd opätovne zdôrazňuje, že v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP je oprávnený zodpovedať iba právne otázky, ktorým sa venoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí a zároveň ide o otázky, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie vo veci samej a súvisia s prejednaným sporom. Položená právna otázka však uvedené atribúty nespĺňa, keďže sa zameriava na zodpovedanie právnej rady pre dovolateľov a je nateraz otázkou akademickou.

46. Na základe uvedeného Najvyšší súd SR dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

47. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd SR neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

48. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.